

LS 0022

Detta är intervju nr 22, med John Algot Swanson, född i Galtabäck.

Lennart Setterdahl: Hur gammal var Ni när Ni första gången hörde talas om Amerika?

John Algot Swanson: När jag gick i skolan.

L: I småskolan?

John: Förskolan, ja.

L: Och det var i Galtabäck, det?

John: I Galtabäck. Nej! Jag var född i Galtabäck, gick i skolan i Varberg. Vi bodde på Träslövs fiskeläge. Så jag var uppfostrad på Träslövsläge.

L: Jaha. Berätta lite grand om Ert föräldrahem. Var det en jordbrukargård? eller?

John: Ja, jag är född på en jordbrukargård. Farsan sålde jordbruket och gick in till byggmästare, som de gjorde ute på landet. De byggde villor och - vad heter det - bondgårdar och allt vad bönderna behövde, så gjorde ju snickarna det. And så flyttade vi till Träslövsläge. Och tiden gick. Jag börja fiska, blev fiskare, nio år gammal, var jag med ute och fiska. Tjänade lite pengar till hjälpa till med hemma. Jag vet inte om farsan behövde det eller inte, men han fick allt - jag tjänade ju vara lite pengar.

L: Hur många syskon var ni?

John: Fyra pojkar.

L: Bara pojkar?

John: Fyra pojkar.

L: Jaha. Och Er far, han hade alltså en liten gård vid sidan om?

John: Nej det hade inte, inte den gården. Jag var Fem år när han sålde gården och flytta till Träslövsläge.

L: Kan Ni påminna Er om Er far eller mor - hade de inga släktingar eller syskon i Amerika?

John: Jo!. Mor hade en bror, som hette Börje Bentsson, bodde i Wordsworth. Men jag har en moster nu, som bor i Wordsworth, nämligen Tekla Bengtsson. And Det är väl kanske därför jag reste hit. Far hade en kusin som hette Ernst Janson, som var hemma och hälsa på. Så jag följde med dem hit till Amerika 1920. Då var jag 17 år gammal. Allting lekte för en pojk .. en pojk som är 17 år! På resan över så; allting gick bra, utom Mina kamrater. De blev ju sjösjuka, halva besättningen blev sjösjuk. Så jag visste inte vad jag till göra med mig själv. Jag fick ett jobb ombord på Stockholm; och skala potatis för tre dar, medan mina kamrater var sjösjuka. Jag hade ju första klassens mat. Jag mådde bra. Som en prins. De andra de var sjuka!

L: Ja. Ni var ju en Van sjöman, så att säga. Ni var ju fiskare innan.

John: Jag var van vid sjön.

L: Kan Ni berätta lite grand. Vad tyckte Ni om fiskaryrket? Eller vad tyckte Era kamrater, pojkar i bygden, om fiskaryrket egentligen?

John: De tyckte mycket om fiskaryrket och det är många av dem som är i fiskaryrket ännu. Men båtarna har ju växt - en stor hamn har byggts i Träslövsläge. And De gör det mycket bättre nu än vad de gjorde när jag var hemma.

L: Det var skojigt och intressant.

John: Skojigt, det var allt vad det var! Allting var skojigt på Den tiden Man var 17 år, en pojkvasker, var man.

L: Jaha.

När Ni gick i skolan, i folkskolan; gick Ni i

John: Jag gick i småskola i Träslövsläge. Högskolan i Varberg.

L: Jaha. Kommer Ni ihåg lärarnas namn?

John: Ja. Larsson. Vi hade ett namn på han, jag minns inte vad det var. Kan inte komma ihåg det. Bocken! kallade de honom!

L: Vad var Det för anledning? Var det någonting..

John: Ja han var lite .. svår att komma överens med. Pojkarna tyckte om att slåss med honom. Han hade sin rotting som han använde. Jag fick aldrig stryk av honom men en hel del andra ju.

L: Jaha. Kommer Ni ihåg om Amerika var särskilt nämnt i skolan?

John: Nej. Det var ingenting särskilt. Nej.

L: Nej. I Ert hem nu då, var där en religiös anda, så att ni gick som de flesta mycket i kyrkan, varje söndag och så?

John: Alla vi konfirmerades och gick i körkan. Ja.

L: Och Kyrkoherdens namn var

John: Malm.... Malmstedt.

L: Jaha. Och Ni konfirmerade Er; i vilken kyrka?

John: Träslövs kyrka.

L: Ni kommer inte ihåg om kyrkoherde Malmstedt sa någonting särskilt om att ... Om emigrationen och så?

John: Nej. Det var inte. Han var väldigt religiös - men det var bara religiösa psalmer och annat - ingenting annat.

L: Ingenting annat.

John: Nej. Inga dumheter. Vi måste ha oppför .. Jag glömmer det svenska.

L: Uppföra er ordentligt.

John: Ja, uppföra oss ordentligt. Det var inga .. inga

L: Inga krumbukter.

John: Nej, det var där inte.

L: Under den tiden, nu under konfirmationstiden, er pojkar emellan - pojkar brukar ju alltid prata om äventyr och om att resa och så. Det var inte tal om att ni skulle åka till Amerika, en del utav er?

John: Jag hade alltid en idé om att åka till Amerika!

L: Tidigt; så hade Er far

John: Ja. Ja. Jag vet inte varför.

L: Ni hade ingen bestämd uppfattning om Amerika? Om det var Bra, eller, så?

John: Ja. På den tiden så växte ju pengarna på träden i Amerika. Det var ju uppfattningen!! När de kom hem på visiten - alla så hade de ju pengar. Vi trodde de hade, i alla fall! Det såg så ut att de hade allting, men det vet vi ju inte.

L: Ni vet inget namn på någon som kom hem och hälsade på, som Ni säkert kommer ihåg?

John: Å ja. ... Jag sa ju att Ernst Carlson - min fars kusin - Han .. Han kom hem.

L: De kom hem bara på ett besök

John: På besök, ja.

L: Det var ingen som kom för att stanna?

John: Nej. Ingen, det jag minns. Yes. En som hette Carl Anderson, bor i Varberg nu. Men han reste hem innan jag kom hit. Han är i Varberg. Hanses fru dog. Han var - Hon var syster to Axe Lövgren här i Denver. Han Lövgren kom opp.

L: När detta hände, när Ni träffade, den Ni nämnde ifrån Varberg - Det var ingenting nytt som han hade med sig hem, som han ville framhålla att det var bättre än i Sverige+ Nya idéer t ex på arbetsmarknaden?

John: Nej. Nej.

Jag var inte intresserad i arbete på Den tiden!

L: Hur gamla var Ni när Ni kom på att Ni skulle på en biljett över till Amerika?

John: Jag var 17 år när jag lämnade Sverige.

L: Och Då hade Ni sparat ihop pengar genom - Ni var fortfarande fiskare?

John: Ja. Min far gav mig pengar att åka hit på. Vi hade en båt tillsammans så jag hjälpte honom.

L: Alltså; Ni höll på fortfarande med fiske?

John: Ja.

L: Och; Gick ni långt ut, eller?

John: Å Ja. Vi lämna Sverige.

L: Och det var inga svårigheter under de färderna? Att Ni blev sjuk eller så? Så att Ni fick söka hamn fort?

John: Det inträffade ju också. Vi var över i Bornholm en vecka, men det var ju bara roligt för en ung pojk! Allting lekte ju!

L: Är det någon särskild person som Ni kommer ihåg ifrån de här fiskeresorna?

John: Ja, en hel del. Det var ju under krigstiden. Det var tidigt på morgonen. Det dök upp en undervattensbåt bakom mig. Allting var klart, stilla läge. Där var en tysk, jag vet inte vad det var. Men han drog vapen.

L: minfaran? Ni visste var minorna låg på den tiden?

John: Nej. Minplatserna, de var djupare än vad våra båtar gick. En del tyskar, de kom ju i land under sjöslag till exempel. Jag var 12-13 år på den tiden. Jag var nyfiken på den tiden och skulle titta på dem som kom i land.

L: Ni berättade att Er far var fjärdingsman. Han var inte intresserad av det. Han var ute och fiskade?

John: Nej. Han var byggmästare.

L: Så han var inte intresserad av det? Det passade inte honom.

John: Nej. Han blev sjösjuk ett par gånger.

(Hoppa över några replikskiften på bandet för där är för dålig ljudkvalitet).

L: Och; om vi går tillbaka. Ni köpte biljetter, och så i Göteborg?

John: Ja.

L: Var det många i Er hemtrakt som tänkte på Amerikaresor eller så? Kamrater?

John: Inte av mina kamrater. Nej. Det var det inte. Det var en del som kom innan jag och som har kommit senare och en del har stannat i Sverige. Vi hade en trevlig - jag vet inte vad to say - här kallar man det för - Vad heter dom som lurar folk på gatan.

Var det var han som var med mig och så jag - vi kom till ett hotell i Göteborg. Och vi var ute och gick en eftermiddag. And där kom en karl som hade en så väldigt fin klocka, han ville sälja. Vi hade inte pengar för att köpa. Så; jag titta på klockan och jag sa att jag behöver en klocka, för "jag ska resa till Amerika". Och Det skulle jag väl inte ha sagt. Då trodde ju han jag hade pengar. Så: han sa att jag får den för 35 kronor. Den var värd 85 90 kronor. Då kom en annan karl som hade stått vid sidan om - jag vet inte vad de heter, de är ofta två - Så den andre han sa; han titta på klockan och hade 50 kronor och skulle köpa den med detsamma. Så han sa till mig: "om Du ger honom 35 kronor för klockan. Så skulle jag få 50 kronor tillbaka. Så jag gav honom 35 kronor och sedan gick jag och lyssna efter den personen - han fanns inte. Så jag trodde då att jag hade blivit lurad. Jag gick till ett pantlånekontor. Jag ville ha reda på Jag ville ha reda på och frågade vad de kunde ge mig för klockan. De ville ha 45 kronor. Klockan gick. Klockan var så fin, den gick så bra.

L: Ja, då kom kvalitén fram.

John: Va?

L: Då kom kvalitén fram. Ja. Vilket år var det Ni åkte från Sverige?

John: 1920.

L: 1920. Vad var då intrycket när Ni första gången kom i land? Var det Ellis Island först?

John: Ellis Island.

L: Jaha. Vad var intrycket?

John: Well. Jag förstod ju ingenting. Jag var en riktig gröngöling. Vi kom in i en kanal. Vi gick iland och passerade Ellis Island. Vi tänkte vi skulle gå ut igenom en annan dörr, så vi gick igenom där för att se vad det var på den andra sidan. Då kom en polis och tog oss i kragen och slängde oss tillbaka igen. Vad han sade, det förstod vi inte, men han sa en hel del!. Jag förstod ju inget!

L: Ni åkte till någon släkting när Ni kom till New York?

John: Nej.

L: Ni åkte på egen hand?

John: Nej. Jag kom med Ernst Jansson. Min kusin.

L: Jaså, han var med. Det var ingen mer ifrån Er hemtrakt?

John: Å ja. Hela, ifrån Falkenbergstrakten och ifrån Skrea.

L: Kan Ni nämna några namn; eller?

John: Ja. Erik Jansson. Gustav Jansson. Elin Jansson. Ulf Jansson. Marie Jansson. Bernhard Jansson.

L: Hade ni bestämt er tillsammans att ni skulle åka över?

John: Ja, jag följde med.

L: Vad var anledningen till att De reste över?

John: Ja, Ernst Jansson var Ulf Janssons svåger. Vad heter han ... Svåger, ja. Så han tog dem med sig hit. Det var därför 'di kom på samma båt.

L: Vad var det för plan, eller för mening? Skulle Ni stanna eller beslutade Ni att åka tillbaka igen?

John: Ja, jag skulle stanna i 3-4 år och åka tillbaka igen.

L: Och vad räknade Ni med att göra i Sverige när Ni kom tillbaka igen?

John: Va?

L: Vad hade Ni räknat med att göra i Sverige när Ni kom tillbaka då?

John: Det vet jag inte. Jag skulle väl ha gått tillbaka till fisket.

L: jaha. Men Ni skulle komma över nu och skaffa lite pengar. Och Ni tror att det var grundtanken hos de flesta som åkte över?

John: Ja.

L: Att de skulle komma tillbaka igen.

John: Ja, ja.

L: Hur Blev det i verkligheten, då?

John: Jag stannade här, till 1930. Jag mötte en fru som hette Agnes Hendersohn. Första tösen jag mötte här i landet. 1924 så blev vi gifta. Och; Så kom ju de små: en var född den 4 juli och den andra den 2 juli, fyra år emellan dem. Så kom the depression. 1931 åkte vi tillbaka till Sverige för att stanna. Varvid vi stannade i 21 månader. vi stannade hemma i 21 månader,

sedan måste vi ju - så regeringen kom efter mig för jag hade ju inte gjort min tjänstgöring. Jag kunde inte stanna längre än i två år. Jag måste göra armén. Men jag tyckte jag var för gammal. Jag skaffade mig ihop lite pengar och lånade för att åka tillbaka hit 1934; -33, i september. Jag fick ett arbete i alla fall, rätt jag är snickarpojke. Så jag fick ett arbete.

L: När Ni åkte till Sverige 1930, var Ni snickare då också?

John: Ja.

L: Och vilket yrke hade Ni i Sverige när Ni kom tillbaka i Halland? Var Ni..

John: Jag var snickare där också. För 14 månader. Min far hade ändrat yrke då, så han var chef för Väg & vatten i Sverige, så jag fick arbete hos honom.

L: Ni menar: Väg & vatten i Halland?

John: Väg & vatten i Stockholm. Svenska staten! Så jag var mekanisk arbetare inom Svenska Staten.

L: Å! Jaha!

Ja. Ni hade fått det ganska bra och en bra position i Sverige?

John: Ja, det tror jag säkert!

L: Men Ni hade ingen lust att stanna i Sverige?

John: Nej. Nej.

L: Men tio år i Amerika; 1920-1930 hade gjort Er amerikaniserad tillräckligt för att stanna. Vad var det som var annorlunda i Amerika?

John: Det var annorlunda! Man var van vid det här. Det var lite -- saktmodigare i Sverige. Man kunde leva länge där och inte få det så bra. Man tar det lite lättare där, var Dag för dag. Det är inte detsamma som här.

L: Hur var det t ex i New York 1920? Kände Ni till någonting om fackföreningarna? Var de starka på den tiden? Var arbetarna

John: Ja. Ja. De kom ju 1909 i Sverige

L: Men Ni kände bra till att det fanns möjligheter för arbetarna?

John: Å ja! Å ja.

L: Hur tyckte Ni det var 1934 i New York?

John: Det var det. Det har de.

L: Det var bättre än i Sverige?

John: O yes, det var det.

L: Men jag menar i jämförelse. Ni kom hit 1923 och kom till Sverige 1930 och Då var det ju väldigt svåra tider i Sverige.

John: Oh yes, det var det, om jag säger; med pensioner.

L: Men, jag menar, 1930-talet; Ni kunde göra en jämförelse. Ni kom hit, låt oss säga 1930, och Då var det ju väldigt hårda tider i Amerika.

John: Jaa.

L: Men det var också väldigt hårda tider i Sverige på den tiden.

John: Inte som Jag förstod det.

L: Ni tyckte att det var bättre för en arbetare här?

John: Ohh ja, yes. Det var ej särskilt fattigt i Sverige på Den tiden.

L: Men jag vet att det var en dålig period. Det var mera behov av arbetare på 30-talet?

John: O ja. Det var det.

L: Den här flickan Ni träffade här i Amerika, hon var väl Hallandsättling också?

John: Hon är från Skrea.

L: Ja. Ville inte hon stanna kvar i hemlandet?

John: Nej.

L: Inte det?

John: Nej. Det ville hon inte. Hon hade sina föräldrar här, de kom hit också, se.

L: Och de var kvar här när hon kom tillbaka?

John: Ja de kom hit tidigare.

L: Jaha.

Vad tror Ni var anledningen till att folk åkte ifrån Sverige, 1920 och så?

John: Att få en bättre framtid.

L: Det var det största?

John: Ja. På Den tiden. Nu är det mer - Nu kommer de inte mer.

L: Nej. Det har stoppat.

Vad tror Ni. Är det många som har åkt tillbaka från den här tiden? Som har åkt tillbaka. Vad säger de i regel om Sverige? Har det gått framåt?

John: Å ja. Det har det. En del saker är bra i Sverige mot i Amerika. Jag var i Washington för en vecka sedan and jag träffa the ambassadör and mrs. And bland andra så mötte jag doctor (någonting) and the ambassadör presenterade honom.

L: Och det var

John: Mechanic energy.

L: Ja, just det.

John: And de visade den bästa film jag nånsin sett! And (Skr hör ej). Jag har mött - Jag tror svenskarna har gjort mer för amerikansk energy än någon annanstans i Världen. Very nice persons.

Transkriberat från kassetband 2011-02-01 /O-KS